

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
Кафедра української і слов'янської філології та журналістики**

**ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕДІА ЧЕРЕЗ РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ (НА
ПРИКЛАДІ МЕДІАПЛАТФОРМИ «GWARAMEDIA»)**

Кваліфікаційна робота (кваліфікаційний проєкт)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка IV курсу 461
групи

Спеціальність 061 Журналістика

Котельникова Дар'я Ігорівна

Керівник: кандидатка філологічних
наук, доцентка Мартос С. А.

Рецензент: кандидатка наук із
соціальних комунікацій Орлова Н.В.

Херсон - Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗМІ

1.1. Російське вторгнення та його вплив на медіа

1.2. Інформаційна війна

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕДІАПЛАТФОРМИ «GWARAMEDIA»

2.1. Історія створення та розвитку платформи

2.2. Опис платформи та її функції

2.3. Роль медіа у документуванні воєнних злочинів в Україні на прикладі «Gwara Media»

2.4. Чат-бот «Перевірка» як проєкт «GwaraMedia»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року вплинуло на життя українців та всі сфери суспільства. Зокрема і на роботу ЗМІ. Їх роль у суспільстві значно виросла, адже саме медіа інформували про важливу для українців інформацію.

Актуальність дослідження. ЗМІ в Україні навіть після року війни виконують важливу для життя суспільства функцію. Завдяки медіа люди дізнаються про обстріли, місця сховищ, інформацію про гуманітарну та іншого виду допомогу. Саме тому важливо зрозуміти, які трансформації відбулися зі ЗМІ в умовах повномасштабного вторгнення.

Мета дослідження – прослідкувати, які зміни та в яких сферах відбулися з медіа в Україні на прикладі видання «Gwara Media»; з'ясувати, які жанри набули популярності та яку роль відіграють ЗМІ в умовах повномасштабного російського вторгнення

Мета дослідження зумовила необхідність виконання таких **завдань**:

1. Охарактеризувати українські медіа в умовах повномасштабного російського вторгнення.
2. Визначити сутність поняття «інформаційна війна».
3. Окреслити історію становлення та розвиток видання «Gwara Media».
4. Проаналізувати медіаплатформу «Gwara Media» щодо основних напрямів її діяльності.
5. Дослідити роль видання у документуванні воєнних злочинів в Україні.
6. Описати роботу чат-бота «Перевірка».

Об'єкт дослідження – медіаплатформа «Gwara Media».

Предмет дослідження – трансформація онлайн-видання у період повномасштабного російського вторгнення.

У ході дослідження послуговувалися такими **методами**: опис, спостереження, аналіз, зіставний метод, пошук.

Джерелом фактичного матеріалу є медіаплатформа «Gwara Media» (<https://gwaramedia.com/>).

Практичне значення роботи визначається тим, що дозволить глибше та ширше проаналізувати роботу та проблематику сучасних українських медіа. Матеріали дослідження можуть бути використанні на заняттях з журналістичнознавчих дисциплін («Медійні жанри», «Публіцистика», «Історія української журналістики», «Журналістський фах»), а також на круглих столах, конференціях, творчих зустрічах.

Апробація результатів дослідження. Окремі положення й результати дослідження обговорювалися на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики» (Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, 7 квітня 2023 р.), IV Всеукраїнській студентській науковій конференції «Функціонування мовних одиниць у художньому та масмедійному дискурсах» (Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м.Київ, 7 квітня 2023 р,

Стаття “Проблеми роботи регіональних ЗМІ у прифронтових містах (на прикладі м. Херсон)” подана до друку.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗМІ

1.1. Російське вторгнення та його вплив на медіа

24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. 14 місяців повномасштабного вторгнення вплинули не лише на життя українців, а й на медіа. Змінилися джерела споживання новин українців. Згідно з дослідженням Київського міжнародного інституту соціології з 3 по 26 травня 2022 року на замовлення Громадянської мережі ОПОРА «Медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. USAID-Internews» 76% опитаних використовували для споживання новин соціальні мережі [13], а саме:

1. Телеграм (65,7%).
2. YouTube (61,2%).
3. Facebook (57,8%).
4. Viber (48%).

Повномасштабне вторгнення об'єднало медіа України. Попри різноаспектність медіа вони вперше в історії України об'єдналися заради спільної мети – інформування українців. Так було створено єдиний новинний Телемарафон «Єдині новини» [4]

Інститут масових інформацій провів дослідження, згідно з яким джерела інформації в Україні змінилися [22]. Станом на 2021 рік основними джерелами інформації в медіа були соцмережі, державні пресслужби, інші українські та іноземні медіа. Станом на третій квартал 2022 року цей перелік змінився:

1. Соціальні мережі офіційних установ/осіб (24,9%).
2. Соціальні мережі (15,7%).
3. Іноземні медіа (14,1%).

4. Авторський контент (11,8%).
5. Пресрелізи офіційних державних осіб/установ (11,4%).
6. Новини інших українських медіа (7,3%).
7. Анонімні джерела (3,5%).
8. Російські медіа (2%).
9. Пресрелізи бізнесу (1,9%).

Відповідно змінилося і наповнення. Станом на вересень 2022 року третину новин українських медіа становили новини про війну (33,9%). На другому місці міжнародні новини (15,1%) .

Українські медіа посилаються на матеріали авторитетних іноземних видань. Зокрема, на такі видання, як Bloomberg, New York Times, Washington Post тощо. Інфоприводами є розслідування та інформація від джерел цих медіа. 9,6% новин становлять кримінальні хроніки. Проте наповнення цих новин змінилося. Якщо раніше більшість кримінальних хронік були пов'язані з побутовим життям українців, наразі більшість цих новин мають інформацію про колаборантів, воєнні злочини тощо.

Окремої уваги потребує популярний жанр розслідувань як у світових, так і в українських медіа. Окрім розслідувань корупції та профайлів політиків, до українського медіаландшафту додалися розслідування воєнних злочинів, пошук російських військових, які ймовірно чинили злочини в Україні. Найпопулярнішими розслідувачами наразі є Bihus.Info та Слідство.Info.

Через повномасштабне вторгнення багатьом медіа довелося переїхати, з'явилися нові витрати, а прибутки від реклами зменшилися. Саме тому вони почали відчувати фінансові проблеми.

Для розвитку фінансової сталості ЗМІ поступово вводять систему підписок. За щомісячний фінансовий внесок читачі отримують певні послуги від медіа.

«Gwara Media» пропонує читачам три види підписок, за що гарантує:

- спілкування з журналістами;
- гарантований доступ на свої заходи;
- брендові речі;
- можливість написати авторську колонку.

Схожа система як у «Gwara Media» є у виданнях «The Ukrainians», «Свідомі», «Українська правда» тощо. Завдяки системі підписок медіа зменшують частку одного джерела прибутку й отримують фінансування меншими частками від різних людей. Таким чином ЗМІ стають більш стійкими та незалежними.

Ще одна модель незалежного фінансування для медіа – pay to read. Pay-to-read – це фінансова модель у медіа, побудована на системі Business to Customer (B2C), коли читачі сплачують щомісячну підписку, щоб мати доступ до прочитання великих аналітичних матеріалів [54]. Таку систему в Україні запровадили «NV», «Forbes Ukraine», «Ліга.Нет».

Українським ЗМІ почали пропонувати більше грантів від іноземних фондів. Невеликі донори, наприклад «n-ost» допомагають журналістам як технічним обладнанням, так і елементами особистого захисту: бронежилетами, касками, аптечками. Окремі фонди, такі як «Free Press Unlimited» пропонують фінансову підтримку журналістам та їх сім'ям.

1.2. Інформаційна війна Росії проти України в умовах повномасштабного вторгнення

Дезінформація та фейки – явище не нове як для України, так і для всього світу. Ці елементи є складниками будь-якої інформаційної війни.

Попередником фейку, є термін «газетна качка». Газетна качка — псевдоінформація, фальшива, вигадана сенсація, іноді явна брехня, очевидна

своєю безглуздістю і неправдивістю. Характерною рисою такої інформації є те, що вона притаманна «жовтій пресі» [8].

Сьогодні цей жанр набув нової форми. Якщо «качка» була очевидною дурницею, то фейк не завжди можуть виявити навіть досвідні фахівці.

Як зазначає А. Гельферт у статті «Фейкові новини: значення», фейкові новини не є новим явищем. Але у поєднанні з соцмережами вони можуть бути більш цільовими. Маніпулювання упередженнями для конкретної аудиторії, дезінформація створює потужну вибухову суміш. І може негативно впливати на суспільно-політичні процеси [37].

Інформаційна війна (англ. information warfare) — вікладення інформації у спосіб, який формує у суспільстві чи групі людей потрібну точку зору, громадську думку, хід взаємодоповнених логічних думок, вичерпну систему поглядів щодо окремих питань на користь організатора інформаційної пропаганди [24].

Варто зазначити, що інформаційна війна Росії проти України почалася не з 24 лютого 2022 року. Автори роботи «Інформаційна війна Росії проти України: особливості та механізми протидії» відзначають, що разом з подіями 2014 року Росія запустила новий етап інформаційної війни [3].

Російська інформаційна війна, яка велася з 2014 року по 24 лютого 2022 року мала зовсім інший характер (не беручи до уваги наративи Росії до 2014 року).

Вона включала в себе розповсюдження фейкових новин, обманливих зображень та відео, а також спроб змінити образ України у світовій громадськості. Російські ЗМІ також поширювали повідомлення про наявність фашистів і нацистів на рівні влади в Україні, що було спробою дискредитувати український уряд та підірвати підтримку його від західних держав.

Російська інформаційна війна також мала за мету мобілізувати російську громадськість на підтримку вторгнення. Вона використовувала всі доступні канали для цього, включаючи державні телеканали, соціальні мережі та інтернет.

Взявши за основу запити новин, які надходили у Телеграмі в чат-бот «Перевірка» протягом весни - осені 2022 року, можемо зробити висновки, що Російська Федерація відкорегувала свої наративи.

З початку повномасштабного вторгнення і до весни 2022 року Росія активно поширювала такі наративи [28]:

1. «ЗСУ й ті, хто на їхньому боці, – злочинці» (32,4%). Можемо припустити, що таким чином пропаганда намагалася виправдати вторгнення. Цільова аудиторія цього наративу - громадяни Російської Федерації.
2. «Україна програє війну» (24,6%). На нашу думку, ця теза поширювалася як для створення панічних настроїв серед українців, так і для підтримки пропаганди і диктатури у Росії.
3. «Україна не потрібна Заходу як держава» (21,8%). Як і в попередньому прикладі, цей наратив поширювався для створення панічних настроїв. Мета – змусити українців здатися, думаючи, що вони не мають підтримки інших держав.
4. «Україна – країна хаосу і радикалів» (21,1%). Як і перший приклад, ця група повідомлень має мету виправдати вторгнення Росії. Можливо також змусити українців захотіти перейти на бік РФ у цій війні та розпочати громадянську війну.

Отже, у більшості випадків протягом зими – весни 2022 року пропаганда Російської Федерації працювала над дискредитацією України задля виправдання війни, а також над переконанням українців здатися [28].

З весни 2022 року до вже наявних наративів додалися ще два [27]:

1. Панічні повідомлення (12%). Так фахівці «Gwara Media» назвали окрему категорію повідомлень. В основному це були ІІСО, які мали на меті посіяти панічні настрої серед українців. Пропаганда поширювала інформацію про «масовані обстріли», «здачу влади» тощо. Загалом будь-яким чином намагалася залякати українців.
2. «Захід - ворог» (21,1%). Цей наратив не є новим, проте в умовах повномасштабного вторгнення він дещо змінився. Російські ЗМІ намагалися переконати громадян РФ та країн, які підтримують Росію, у тому, що вони не мають іншого вибору, адже «Захід вже у кордонів Росії» [9]. На додачу цьому пропаганда поширює новини про «найманців у військах ЗСУ», які начебто свідчать про «війну Заходу з Росією».

Окрім вищезазначених груп повідомлень, до хвиль дезінформації додаються точкові хвилі, пов'язані з інфоприводами, та націлені на дискредитацію України та української влади.

Варто додати, що в інформаційній війні Росія використовує не лише власні джерела та ЗМІ, а й іноземні.

За даними аналітиків чат-боту «Перевірка» [6], аналітики стикалися з випадками, коли створювалися підробні сторінки авторитетних ЗМІ у соцмережах, через які невідомі поширювали вигідні для Росії новини. Після цього пропаганда використовувала ці наративи для виправдання та підсилення власного авторитету.

Російська Федерація активно намагається атакувати Україну не лише на воєнному фронті, а й інформаційному. Її мета – виправдати вторгнення на територію іншої держави та емоційно вплинути на українців.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МЕДІАПЛАТФОРМИ «GWARA MEDIA»

2.1. Історія створення та розвитку платформи

Активна робота видання «Gwara Media» почалася у 2018 році. Про це свідчать перші три матеріали, опубліковані у грудні 2018. Змістове наповнення статей було пов'язано з інноваціями, культурою та соціальною економікою (Додаток А).

У період з 2018 по 2021 рік статті «Gwara Media» присвячені темам інновацій, соціальних змін, культури та Харківських новин.

Згодом у видання з'явився спецпроект зі створення аудіокниг. У 2020 році «Gwara Media» озвучили 6 книжок та виклали ці відео у відкритий доступ соціальної мережі YouTube для популяризації літератури українською мовою (Додаток Б).

У цей час в Україні починає набирати популярності формат подкастів. В інших країнах ця форма контенту стала популярною ще у 2015 році [53].

Подкаст – це аудіо- або відеопередачі, записані для поширення через інтернет, автором яких може стати хто завгодно [2].

У 2019 році, за даними дослідження Інституту Рейтер, стався пік популярності подкастів. За їх словами, «зараз подкастинг є явищем у всьому світі: 36% опитаних щомісяця отримують доступ до подкасту, а близько 15% користуються новинним подкастом. За оцінками Edison Research, близько 90 мільйонів людей слухають подкасти щомісяця в Сполучених Штатах – цифра, яка подвоїлася з 2015 року» [53].

У 2020 році медіаплатформа «Gwara Media» запустила свій подкаст «Gwara Talkz» який виходив до початку повномасштабного вторгнення. І хоча в Україні аудиторія подкастів ще не така велика, багато медіа вбачає

перспективу в цьому форматі. За даними дослідження «Суспільне» у 2021 році близько 8,3% українців слухали подкасти [20].

Загалом подкаст «Gwara Media» налічує 3 сезони (22 випуски). Кожен сезон має специфічні риси, а саме:

- 1 сезон «Дуже цифрові резиденції». Присвячений українським митцям та тому, як вони використовують сучасні технології для популяризації та розвитку української культури та мистецтва. У восьми випусках розповідають про теми технологій Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), перформанси, архітектуру та 3D.
- 2 сезон переважно присвячений інтерв'ю з представниками креативного сектору та підприємцями.
- 3 сезон налічує всього один випуск, оскільки через початок повномасштабного вторгнення керівництво проєкту вирішило призупинити випуск подкастів.

Початок повномасштабного вторгнення. 3 лютого 2022 року медіаплатформа «Gwara Media» повністю змінила формат.

У перші дні вторгнення медіа змінило не лише тематику, а й графік публікацій. Через месенджер «Телеграм медіа» інформувало людей про найважливішу інформацію, яку треба знати в умовах війни.

Найпізніші публікації виходили після 23 години, а найраніші до 00:00. Згодом як цивільні, так і ЗМІ, пристосувалися, і час найпізніших публікацій зменшився до 22:00 (за виключенням термінових новин про обстріли).

Оскільки Телеграм став провідним каналом інформування українців, медіа публікувало інформацію такого характеру:

- Добірки корисної інформації для особистої безпеки харків'ян [43] [46].

- Інформація з роботи комунальних підприємств Харкова і області [40].
- Розвінчування популярних ІПСО [49], [50].
- Новини про міжнародну підтримку України [45], [44], [48].
- Оперативна інформація щодо обстрілів Харкова та Харківської області [41].

На нашу думку, окремої уваги потребує категорія розвінчування популярних ІПСО. Згодом це переросло у створення чат-боту «Перевірка». Станом на 10 квітня 2023 року цей бот досі користується популярністю. З початку повномасштабного вторгнення у приймальню бота надійшло понад 75 тисяч запитів (Додаток Г)

З літа 2022 року і по весну 2023 року медіаплатформа зазнала змін у декількох сферах. Наразі «Gwara Media» має оновлене позиціонування, дизайн та структуру сайту.

Позиціонування. До повномасштабного вторгнення «Gwara Media» позиціонувало себе як медіа про креативні індустрії та соціальні зміни.

Сьогодні ж медіаплатформа змінила свою позицію. Як зазначається на сайті, «Gwara Media» – це медіа про соціальні зміни в Харкові та Україні». На платформі все ще можна побачити матеріали про культуру, але окрім них додалися повноцінні новини, розслідування, аналітика фейків, матеріали про воєнні злочини російських військових в Україні.

Дизайн. Проаналізуємо візуал соціальних мереж видання станом на весну 2022 року (Додаток Г) та на весну 2023 року (Додаток Д).

У дизайні 2022 року присутньо багато яскравих кольорів, різних графічних елементів. Ця стилістика була розроблена до повномасштабного вторгнення, але втратила свою актуальність через негативне забарвлення новин. Такої ж візуальної стратегії дотримувалися іноземні медіа під час

висвітлень катастроф у Туреччині та Сирії. Автори наукового матеріалу «Companies' social media communications during natural disasters: a case of the 2023 Turkey-Syria earthquake» з'ясували, що для більш коректного висвітлення цих подій та меншого емоційного впливу на користувачів, медіа використовували у своєму дизайні більш нейтральні кольори [52].

Дизайн 2023 року більш суворий, з невеликими яскравими елементами. Таким чином, негативна інформація подається в більш нейтральному стилі.

Загалом можемо зробити висновок, що видання поступово адаптувалося до нової реальності та підлаштувало контент та його подачу під останні події.

Структура сайту. До літа 2022 року у виданні майже не використовували сайт через те, що тимчасово в українців зникла потреба у великих статтях. Користувачі потребували важливої для життя та оперативної інформації, яку отримували у Телеграмі. Влітку Gwara оновило структуру сайту. Додалися такі розділи:

- **Новини.** Повноцінні новини стали значним оновленням для сайту, адже до цього не було технічної можливості це реалізувати.
- **Розслідування та фактчек.** Ці жанри стали повноцінним напрямком роботи Gwara, тому їх виокремили на сайті окремим блоком. Можемо це пов'язати з успіхом чат-бота «Перевірка», дані якого стали базою для написання розвінчань та розслідувань.
- Для підтримки сталості та фінансової стабільності медіаплатформа запустила «Спільноту». Формат підписки, завдяки якому користувачі можуть підтримати редакцію та комунікувати з командою медіа напрямку.

2.2. Опис платформи та її функції

Станом на весну 2023 року медіаплатформа «Gwara Media» виконує декілька функцій:

1. Інформування населення про події у Харкові та Харківській області.
2. Надання комерційних послуг.
3. Документування воєнних злочинів росіян.
4. Боротьба з російською пропагандою.
5. Пункт Незламності (влаштований в окремій гілці медіа у Kava Media).
6. Волонтерство.

Інформування населення про події у Харкові та Харківській області.

На своєму сайті редакція зазначає: «Опора на права людини — шлях до соціальних змін. Одне з таких прав ми забезпечуємо щодня — право на перевірену інформацію». Завдяки тому, що частина команди залишалася у Харкові, вони мали змогу працювати й оперативно інформувати про події у Харкові. Як ми зазначали, з перших днів вторгнення РФ «Gwara Media» надавало інформацію про обстріли, розташування бомбосховищ, пункти видачі їжі та гуманітарної допомоги, надавали корисні поради.

Надання комерційних послуг. Окремий напрям «Gwara Media» - це надання рекламних та інформаційних послуг. Медіаплатформа пропонує рекламні матеріали, які будуть зроблені із дотриманням усіх правил журналістики та Законодавства України. Усього медіа надає шість видів комерційних послуг [12]:

1. «Пряма мова».
2. Матеріал.
3. Візуальний матеріал.
4. Сторіс на сайті.

5. Тест.
6. Спецпроект.

«Пряма мова», матеріал, візуальний матеріал. Комерційні проекти за бажанням мають змогу проінформувати про свій проєкт через платформу «Gwara Media», запропонувавши готовий текст. Усі матеріали маркуються як рекламні, щоб не вводити читачів в оману.

Сторіс на сайті, тест, спецпроект. Ці види комерційних послуг включають в себе залучення різного виду мультимедійних інструментів, в результаті чого замовники отримують конвергентний матеріал. Також маркується як платний матеріал.

Документування воєнних злочинів росіян. Одна з функцій медіаплатформи «Gwara Media» – це документація воєнних злочинів російських військових. Завдяки фіксації даних свідків та наслідків вторгнення Росії в Україну ці матеріали у майбутньому зможуть стати доказами у суді.

Фіксація цих злочинів відбувається у форматі відео, з яких потім виробляють документальні репортажі або фільми. Один з таких фільмів «Атака на цивільних» [1]. Серед злочинів, які постійно документували журналісти «Gwara Media», це використання забороненої зброї та катування цивільних.

Окремий вид документування воєнних злочинів – пошук ймовірних виконавців цих злочинів. Завдяки знайденим на деокупованих територіях документам, аналітики проводять розслідування та через соціальні мережі знаходять російських військових, які ймовірно чинили злочини в Україні. Результати цих досліджень також публікуються на сайті [7].

Пункт Незламності у Kava Media. У червні 2022 року «Gwara Media» відкрило кав'ярню, яка у період блекаутів стала «Пунктом Незламності». Як повідомили на своїй сторінці Інстаграм засновники закладу, харків'яни

можуть зарядити пристрої та скористатися інтернетом Starlink [42]. За їх словами, вони хотіли «зробити свій внесок у Незламність українців».

Волонтерство. З початком повномасштабного вторгнення Росії, в Україні активно почав розвиватися волонтерський рух. Автори роботи «Волонтерська діяльність як прояв спротиву українського народу у російсько-українській війні 2022 року» відзначають феномен українського волонтерського руху. Вони акцентують на тому, що в Україні волонтерством почали займатися навіть представники тих професій чи сфер бізнесу, які б не мали це робити [16]. Підтвердженням їх тези є одна з функцій медіаплатформи «Gwara Media», окремим напрямом діяльності якої є волонтерство та підтримка цього руху. Як приклад візьмемо безстрокову акцію «Здай Пушкіна на Пушкінській» [23]. Редакція пропонує українцям принести радянські видання, які потім віддадуть на макулатуру. Усі кошти направляють на підтримку військових. Окрема ініціатива медіа - підтримувати волонтерський рух Харківщини. Це супроводжується створенням інформаційних матеріалів про волонтерські організації, які допомагають військовим та цивільним [32] [15] [26].

З вищезазначеного висновкуємо, що функції медіаплатформи «Gwara Media» спрямовані у два напрями: забезпечення сталості видання та забезпечення прав людини і підтримку соціальних змін в Україні.

2.3. Документування воєнних злочинів в Україні

Одним з напрямів діяльності «Gwara Media» є документування воєнних злочинів армії Російської Федерації на території Харкова та Харківської області.

Воєнний злочин – це порушення законів та звичаїв війни. Воєнні злочини належать до сфери виключно міжнародного кримінального права [21].

Документування воєнних злочинів є важливою частиною міжнародного права та міжнародного гуманітарного права. Однак, попри законодавчі акти, що регулюють діяльність у цій сфері, документування воєнних злочинів залишається складним завданням, особливо в умовах збройного конфлікту.

Одним з нових понять для України є «цифрові докази». У наукових джерелах трапляється термін «digital evidence» (цифрові докази), під якими розуміють будь-які збережені дані або дані, що передаються з використанням комп'ютерної чи іншої техніки [31, с. 257]. Цифрові докази – це «фактичні дані, що подані у цифровій формі та зафіксовані на будь-якому типі носія» [31, с. 256].

«Gwara Media» використовують різноманітні методи, щоб зібрати докази воєнних злочинів та порушень прав людини. Одним з таких методів є інтерв'ю зі свідками, що дозволяє зібрати першоджерела про те, що трапилося та збір фото- та відеодоказів, який допомагає отримати більш глибоке розуміння того, що сталося.

Організація залучає експертів, які мають досвід у документуванні воєнних злочинів та порушень прав людини. Федоренко В., Юхимук О. та Адлер О. зазначають: «Глибину трагедії воєнних злочинів, принесених РФ в Україну, та наслідки цієї фактично неоголошеної війни для України, міжнародних організацій і повоєнного світового правопорядку в цілому на сьогодні складно однозначно визначити та оцінити. Але, така правова оцінка, як на міжнародному, так і на національному рівні, має бути здійснена своєчасно, обґрунтовано та в повному обсязі. Для того, щоб жахіття цієї війни XXI ст. не повторювалися знову» [36]

Прикладами документування воєнних злочинів у «Gwara Media» є такі матеріали:

1. *«Росіяни влаштували військову базу у школі у Старому Салтові: враження»* [47]. У цьому відеоматеріалі журналісти зафіксували докази того, що армія Російської Федерації влаштувала військову базу у школі. Згідно з нормами Міжнародного гуманітарного права навчальні заклади є об'єктами під захистом Міжнародного гуманітарного права, тому забороняється використовувати їх як військові бази або обстрілювати їх [14].
2. *«Він вижив під час обстрілу колони цивільних у Куп'янськ-Вузловому»*. Інтерв'ю зі свідком того, як армія Російської Федерації обстріляла колону цивільних автівок у селищі Куп'янськ-Вузловий, що також є грубим порушенням норм Міжнародного гуманітарного права. Відеофіксація інтерв'ю відбувається у місці подій, це допомагає отримати більш детальні дані про злочин [38].
3. *«Ізюм після звільнення: катівні, знуцання та розбомблені будівлі»*. Цей відеоматеріал був знятий в Ізюмі. Разом з групою прокурорів журналісти зафіксували на відео катівні, в яких армія Російської Федерації утримувала цивільних полонених. На місці було знайдено інструменти для катування [39].

«Атака на цивільних» – повнометражний документальний фільм «Gwara Media» [1]. Автори фільму на сайті зазначають: «Фільм має на меті зафіксувати злочини військових РФ проти цивільних в Україні та проаналізувати колективну травму, спричинену війною. «Атака на цивільних» розповідає історії людей, що стали жертвами або свідками руйнацій, вбивств та катувань. Фільм також підіймає питання, що таке воєнні злочини, як правоохоронні органи та правозахисні організації взаємодіють, аби домогтися справедливості, та що чекає на винних» [1].

Разом з правозахисниками, прокурорами та свідками злочинів журналісти порушують такі питання:

- Чи готова була до війни правоохоронна система?
- Якими були найстрашніші події, що їх зафіксували дівці як воєнні злочини?
- Що треба зробити, щоб справедливість перемогла і злочинці були покарані?

У рамках презентації фільму журналістами було підготовлено декілька тематичних текстових матеріалів, зокрема «Чи відповідатимуть росіяни за скоєні воєнні злочини? Інтерв'ю з правозахисницею Truth Hounds» [33], «Хто і навіщо фіксує воєнні злочини російської армії? Розповідає Сергій Мовчан» [30], «Робота окружних прокурорів під час війни. Розповідає Олександр Ільєнков» [34].

Отже, медіа активно залучаються до документування воєнних злочинів в Україні, адже всі ці матеріали можуть бути доказами у майбутніх судових процесах. Оперативно зафіксувавши інтерв'ю свідків та місця події, журналісти таким чином розвантажують правоохоронні органи та зменшують кількість злочинів, які у підсумку будуть забуті.

2.4. Чат-бот «Перевірка» як проєкт «Gwara Media»

Використання чат-ботів як в Україні, так і в світі явище не нове. Чат-бот – програма, яка базується на обробці інформації за допомогою машинного навчання. Може надавати рекомендації, робити висновки, контекстуально налаштовуватися та створювати гілки рішень за допомогою алгоритмів [35].

На початку повномасштабного вторгнення медіаплатформа «Gwara Media» запустила чат-бот «Перевірка» у месенджері Телеграм, який так само працює на базі машинного навчання [18]. Як зазначав в одному з інтерв'ю

засновник бота Сергій Прокопенко, тренінги з медіаграмотності не є достатньо ефективними, оскільки їх відвідує невелика кількість людей. За допомогою бота можна охопити більшу кількість людей. Проте ідея залишалася нереалізованою до початку війни [5].

Через стрімке зростання популярності телеграм-каналів в українців з'явилася потреба верифікувати інформацію. Анонімні джерела викладали сумнівні повідомлення, які призводили до суспільної паніки.

Бот запрацював 27 лютого, на третій день повномасштабного російського вторгнення. Він був створений без залучення складних інформаційних технологій. Все було просто: людина надсилала інформацію, яка потім потрапляла в базу, а журналісти перевіряли цю інформацію. Перший час над фактчекінгом працювали 5 журналістів. Спочатку очікувалося, що вдасться автоматизувати 30% запитів, проте досягнути цього не вдалося. Більша частина перевірки проводиться не штучним інтелектом або автоматизованою програмою, а живими людьми, фактчекерами.

З часом кількість запитів почала зростати. За перший місяць вторгнення у боті обробили понад 30 000 запитів [25], це може свідчити про потребу людей у перевірці інформації. Припускаємо, що така перевірка інформації буде позитивно впливати на суспільні настрої, адже люди менше реагуватимуть на клікбейтні або маніпулятивні новини. Через велику кількість запитів з'явилася потреба у більшій кількості фактчекерів. Тоді видання залучило у процес волонтерів-фактчекерів [51].

Поступово і покращувався функціонал бота. Користувачі надсилали інформацію, яка або не несла користі, або була складна у верифікації, і сепарувати ці запити було складно.

Бот стрімко набирив популярність. Про нього розповідали такі загальнонаціональні ЗМІ, як ТСН [29], Суспільне [10] та The Village [11], а

також державні структури, зокрема Центр протидії дезінформації при РНБО України, Патрульна поліція Краматорська та Слов'янська [10] та інші.

Пізніше запити почали розрізняти. Їх ділили за джерелами та пріоритетами. В одному з оновлень у боті з'явилася функція «Актуальні фейки» – кожні 2 дні користувачі можуть отримувати розсилку з останніми фейками та прочитати розвінчання цих фейків.

Зупинимося на механізмі роботи чат-бота зсередини. Запит потрапляє безпосередньо в бот, після чого той перенаправляє новину на перевірку у спеціальне сховище. Якщо у базі даних бота вже були схожі новини, то користувач одразу отримує відповідь з актуальним статусом (правда/фейк/немає доказів та розгорнутий коментар). Якщо ж раніше схожих запитів не було, фактчекер, який знаходиться на зміні, забирає інформацію на обробку. Після перевірки фахівець формує статус (правда/фейк/немає доказів) та розгорнутий коментар, який відправляють користувачу. Саме завдяки розгорнутому роз'ясненню, окрім інформування, відбувається і навчання користувачів.

Високий ажіотаж у боті свідчить про потребу населення у верифікованій інформації для заспокоєння панічних настроїв через російську дезінформацію та ІІСО.

ВИСНОВКИ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації глибоко вплинуло на трансформацію українських медіа. Це понесло за собою зміни у наповненні

новин, джерелах фінансування та переосмислення ролі журналістики в Україні.

Аналіз українських медіа засвідчив, що вони у період повномасштабного російського вторгнення зазнали змін різного характеру, а саме:

- Наповнення. Головними темами сьогодення у новинах та матеріалах залишаються війна, соціальні зміни та розслідування. Навіть медіа, які не пов'язані зі звичайними новинами почали висвітлювати війну та її наслідки у різних сферах життя українців.
- Фінансові зміни. Через повномасштабне вторгнення звичайна реклама, яка була актуальною до 24 лютого 2022 року стала неактуальною. Українським медіа довелося шукати нові джерела фінансування та підтримки. Це їм надали міжнародні фонди та самі читачі.

Медіаплатформа «Gwara Media» до 24 лютого 2022 року було виданням про культуру, інновації та соціальні зміни, а з початком повномасштабного російського вторгнення медіа повністю змінило тематику своїх матеріалів. Журналісти видання почали займатися документуванням воєнних злочинів, висвітлювати життя у прифронтовому Харкові та Харківській області, аналізувати пропаганду та дезінформацію Російської Федерації, яку та поширювала на території України.

Наше дослідження свідчить, що журналісти можуть брати участь у документуванні воєнних злочинів. Окрім розголосу медіа допоможуть створити доказову базу цих злочинів для майбутніх судових процесів. Через те, що з часом ці докази зникають, а спогади свідків забуваються, вчасне документування допоможе якісно створити докази та отримати більш чітку інформацію про злочини.

Завдяки фактчеку журналісти «Gwara Media» змогли заспокоїти суспільні настрої під час початку повномасштабного вторгнення, роз'яснюючи читачам

чому та чи та новина є неправдивою. Також завдяки розгорнутим коментарям всередині бота люди не лише дізнаються правду, а й стають більш медіаграмотними. Таким чином, освітня функція ЗМІ у суспільстві лише посилюється.

Роль медіа у суспільстві в умовах повномасштабного російського вторгнення зросла через потребу людей мати інформацію, яка може бути важливою для життя. Вчасні повідомлення в соціальних мережах можуть попередити людей про обстріли чи можливі складнощі, а іноді і зберегти комусь життя. Окрім цього, сьогодні медіа формують думку суспільства, що має великий вплив на майбутнє країни.

Приклад «Gwara Media» демонструє, що сучасні українські ЗМІ відходять від моделі звичайного бізнесу, а ще стають соціально відповідальними. ЗМІ не лише мають на меті отримання прибутку, а й намагаються підтримувати та впливати на важливі процеси в країні. Як у випадку з «Gwara Media», підтримка волонтерських рухів, волонтерство та висвітлення важливих проблем сьогодення мають велику роль у соціальних змінах України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атака на цивільних. Gwara Media: ситуація в Харкові, соціальні зміни в Україні. URL: <https://gwaramedia.com/civilians-under-attack/> (дата звернення: 01.04.2023).
2. Баришполець О. Український словник медіакультури. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К.: Міленіум, 2014. 196 с.
3. Бучин М., Курус Ю. Інформаційна війна Росії проти України: особливості та механізми протидії. Політичні науки. 2018. Т. 4, № 1.
4. Гондюл О. Трансформація медіаландшафту України та журналістської освіти в умовах війни. Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття : Всеукр. науково-пед. підвищ. кваліфікації, м. Одеса, 23 серп. 2022 р. Одеса, 2022. С. 103—105.
5. Засновник Gwara Media: «Від нашої відповіді може залежати рішення, яке ухвалить людина». Фільтр Національний проєкт з медіаграмотності. URL: <https://filter.mkip.gov.ua/zasnovnyk-gwara-media/> (дата звернення: 01.04.2023).
6. Західні ЗМІ і російська пропаганда: нюанси. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/yak-rosijska-propaganda-vikoristovuie-zahidni-zmi-prikladi-z-botu-perevirka/> (дата звернення: 31.03.2023).
7. Звільнена Борова: ідентифікація військовослужбовців РФ. частина 3. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/zvilnena-borova-identifikacziya-vijskovosluzhbovcziv-rf-chastina-3/> (дата звернення: 01.04.2023).
8. Ковалів Ю. І. «Літературознавча енциклопедія» : енциклопедія. Київ : ВЦ «Акад.», 2007. Т. 2. 1232 с.

9. Кондратьева В. Лавров раскрыл намерения Запада по изменению границ России. Lenta.RU. URL: <https://lenta.ru/news/2023/01/23/granizi/> (дата звернення: 01.04.2023).
10. Котубей О. Перевірити підозрілі новини: Центр протидії дезінформації при РНБО рекомендує фактчек-бот. Суспільне. Культура. URL: <https://suspilne.media/218287-pereviriti-pidozrili-novini-centr-protidii-dezinformacii-pri-rnbo-rekomendue-faktcek-bot/> (дата звернення: 01.04.2023).
11. Кузьменко А. В Україні створили новий бот для розпізнання фейків у новинах. The Village Україна. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/324443-v-ukrayini-stvorili-noviy-bot-dlya-rozpoznannya-feyktiv-u-novinah> (дата звернення: 01.04.2023).
12. Медіакіт. Gwara Media: ситуація в Харкові, соціальні зміни в Україні. URL: <https://gwaramedia.com/mediakit-page/> (дата звернення: 01.04.2023).
13. Медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. Опитування ОПОРИ. Громадянська мережа ОПОРА. URL: https://oporaua.org/report/polit_ad/24068-mediaspozivannia-ukrayintsiv-v-umovakh-rovnomasshtabnoyi-viini-opituvannia-opori (дата звернення: 31.03.2023).
14. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Міжнар. Ком. Червон. Хреста, 2020.
15. Новий комплекс зв'язку для військових випробували у Харкові — фото. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/novij-kompleks-zv-yazku-dlya-vijskovih-viprobuvati-u-harkovi-foto/> (дата звернення: 01.04.2023).
16. Олешко Н. П., Тюніна А. О. Волонтерська діяльність як прояв спротиву українського народу у російсько-українській війні 2022 року. History and archeology, archival studies : 7th International Scientific and Practical

Conference «Theory and Practice of Science: Key Aspects», м. Rome, 20 груд. 2022 р.

17. Патрульна поліція Краматорська та Слов'янська. Центр протидії дезінформації при РНБО України рекомендує новий фактчек-бот ПЕРЕВІРКА. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/kramslovpolice/posts/341556844673781> (дата звернення: 01.04.2023).
18. Перевірка | perevirka. Telegram. URL: https://t.me/perevir_bot (дата звернення: 01.04.2023).
19. Подкасти | gwara media. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/podcasts/> (дата звернення: 01.04.2023).
20. «Скільки українців слухають подкасти – дослідження Суспільного» URL: <https://suspilne.media/176455-skilki-ukrainsciv-sluhaut-podkastidoslidzenna-suspilnogo/> (дата звернення 06.04.2023).
21. Сніжна В. Що таке воєнний та військовий злочин. Відповідальність | ЮРЛІГА. ЮРЛІГА. URL: https://jurliga.ligazon.net/ru/news/209975_shcho-take-vonniy-ta-vyskoviy-zlochyn-vdpovdalnst (дата звернення: 01.04.2023).
22. Телега війни. Аналіз основних джерел та тем українських онлайн-медіа. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/dzherela-onlajn-media-ofitsijni-osib-neofitsijni-akaunty-ta-inozemni-media-doslidzhennya-imi-i48039> (дата звернення: 01.04.2023).
23. У Харкові розпочали збір російськомовної макулатури. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/zdaj-pushkina-na-pushkinskij-u-harkovi-rozpochali-zbir-rosijskomovnoi-makulaturi/> (дата звернення: 01.04.2023).

24. Учасники проєктів Вікімедіа. Інформаційна війна — Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційна_війна (дата звернення: 16.03.2023).
25. Фактчекери, що борються за правду. Життя команди боту Перевірка. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/vryatuvati-ta-zapobigti-htovoni-nashi-volonteri-faktchekeri/?fbclid=IwAR0nwt9FVvQguMeDOeC-YnP0rVd91oixE-5QTDJ7TqvZDuHuNDMODmJ37e8>. (дата звернення: 01.04.2023).
26. Харківська дизайнерка Марія Кулієва шиє спорядження та ноші для військових — ВІДЕО | Gwara Media. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/harkivska-dizajnerka-mariya-kuliieva-shiie-sporiyadzhennya-ta-noshi-dlya-vijskovih-video/> (дата звернення: 01.04.2023).
27. Хвилі дезінформації літа-осені 2022 року: аналіз від Gwara Media. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/hvili-dezinformaczii-lito-osin-2022-rik-analiz-vid-gwara-media/> (дата звернення: 23.03.2023).
28. Хвилі дезінформації травня-липня 2022 року. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/analiz-gwara-media-pro-hvili-dezinformaczii-v-travni-lipni-2022-roku/> (дата звернення: 30.03.2023).
29. Хмельницька В. В Україні з'явився новий фактчек-бот: як він працює. ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/politika/v-ukrayini-z-yavivsya-noviy-faktchek-bot-yak-vin-pracyuye-2020267.html> (дата звернення: 01.04.2023).
30. Хто і навіщо фіксує в Україні воєнні злочини російської армії?. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/hto-i-navishho-fiksuie-voienni-zlochini-rosijskoi-armii-rozpovidaie-sergij-movchan/> (дата звернення: 01.04.2023).

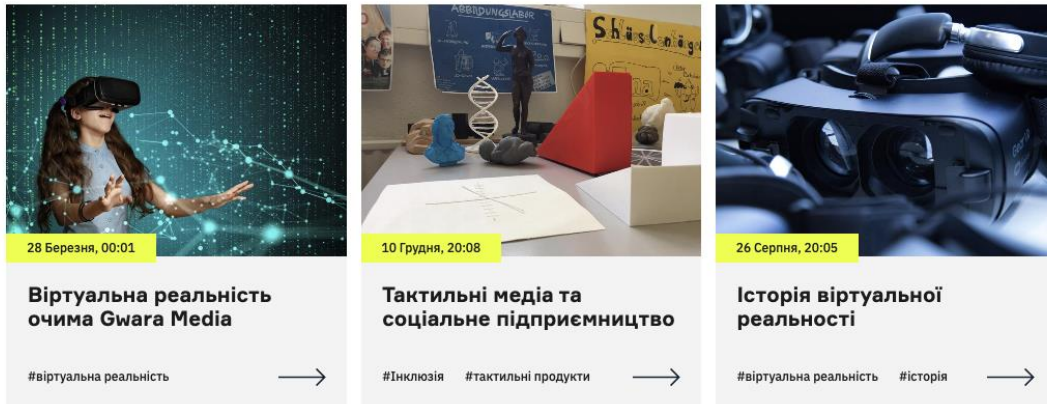
31. Цехан Д. М. Цифрові докази: поняття, особливості та місце у системі доказування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.:Юриспруденція. 2013. № 5. С. 256-260
32. Як друзі з Салтівки почали евакуйовувати людей з-під обстрілів | Gwara Media. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/yak-druzi-z-saltivki-pochali-evakujuvuvati-lyudej-z-pid-obstriliv/> (дата звернення: 01.04.2023).
33. Як покарати росіян за воєнні злочини? Розмова з Truth Hounds. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/chi-vidpovidatimut-rosiyani-za-skoieni-voienni-zlochini-ta-shho-dlya-czogo-potribno-interv-yu-z-pravozahisniczeyu-truth-hounds/> (дата звернення: 01.04.2023).
34. Як працює Харківська окружна прокуратура під час війни. Gwara Media. URL: <https://gwaramedia.com/roboata-okruzhnih-prokuroriv-pid-chas-vijni-rozprovidaie-oleksandr-ilienkov/> (дата звернення: 01.04.2023).
35. Cano E., García L. La gamificación como recurso educativo en Educación Primaria. Colección en innovación en ciencias sociales. 2022.
36. Fedorenko V. L., Iukhymiuk O. M., Adler A. G. Violation of fundamental human rights as a result of military aggression of the russian federation against ukraine in 2022 and mechanisms of bringing war criminals to legal responsibility. Expert: paradigm of law and public administration. 2022. Vol. 20, no. 2. P. 32—59. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-2\(20\)-32-59](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-2(20)-32-59) (date of access: 17.04.2023).
37. Gelfert A. Fake news: a definition. Informal logic. 2018. Vol. 38, no. 1. P. 84—117. URL: <https://doi.org/10.22329/il.v38i1.5068> (date of access: 17.04.2023).
38. Gwara. Він вижив під час обстрілу колони цивільних у Куп'янськ-Вузловому, 2022. YouTube. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=EHl9qErpnI0> (дата звернення: 01.04.2023).

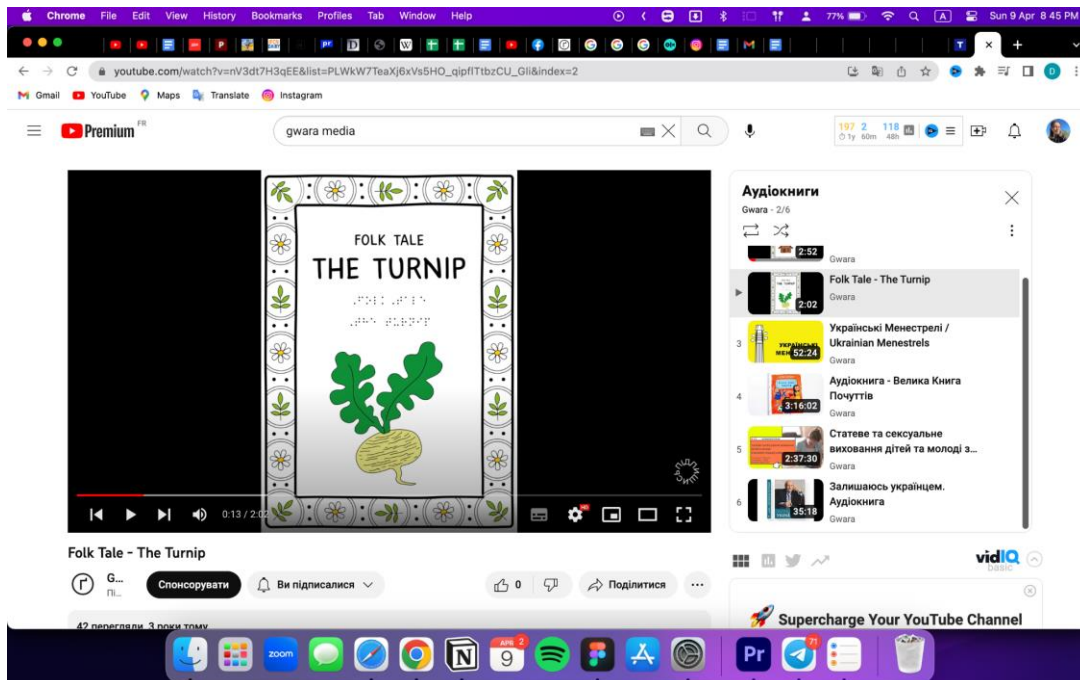
39. Gwara. Ізюм після звільнення: катівні, знуцання та розбомблені будівлі, 2022. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hCtOaHR7V7U> (дата звернення: 01.04.2023).
40. Gwara Media. для Харкова: Наземний міський громадський транспорт курсує із деякими змінами. Станом на 9:00 25 лютого не курсують такі автобусні маршрути. URL: <https://t.me/gwaramedia/402> (дата звернення: 01.04.2023).
41. Gwara Media. Друзі залишайтеся у безпечних місцях. Якщо ви не у сховищі, будь ласка, знаходьтеся якомога далі від вікон. URL: <https://t.me/gwaramedia/437> (дата звернення: 01.04.2023).
42. @gwaramedia. Запрошуємо всіх у наш маленький пункт «Gwara Незламність» у Кава Медіа у Харкові. Instagram. URL: <https://www.instagram.com/p/CIV1I8Fti8Y/> (дата звернення: 01.04.2023).
43. Gwara Media. Інформація на випадок, якщо ви хочете спробувати залишити місто потягом. URL: <https://t.me/gwaramedia/426> (дата звернення: 01.04.2023).
44. Gwara Media. "Нас як людей судять по тому, як ми ставимось до інших людей". URL: <https://t.me/gwaramedia/407> (дата звернення: 01.04.2023).
45. Gwara Media. Поки ми сиділи в бомбосховищах, стало цікаво — а скільки країн підтримують Україну?. URL: <https://t.me/gwaramedia/405> (дата звернення: 01.04.2023).
46. Gwara Media. Поліція створила бот Telegram, куди можна повідомити про підозрілі мітки та пересування ворога. URL: <https://t.me/gwaramedia/406> (дата звернення: 01.04.2023).

47. Gwara Media. Росіяни влаштували військову базу у школі у Старому Салтові: враження. URL: https://youtu.be/w2Y0Zw_XCDY (дата звернення: 01.04.2023).
48. Gwara Media. Такими були обкладинки найавторитетніших західних видань сьогодні, 25 лютого. URL: <https://t.me/gwaramedia/412> (дата звернення: 01.04.2023).
49. Gwara Media. ФЕЙК: Спостерігаємо серію різних повідомлень в Харкові: "В чечужовки/харькове/вон там ездят мужиков на передовую забирают". URL: <https://t.me/gwaramedia/404> (дата звернення: 01.04.2023).
50. Gwara Media. Фейк. Суми не захоплені. URL: <https://t.me/gwaramedia/411> (дата звернення: 02.04.2023).
51. @gwaramedia. Gwara Media терміново потребує волонтерів. Instagram. URL: <https://www.instagram.com/p/Cat8q9pNcBW/>. (дата звернення: 01.04.2023).
52. Kahraman A., Goral-Nazlioglu S. Companies' social media communications during natural disasters: a case of the 2023 turkey-syria earthquake. Журналістика та реклама: вектори взаємодії : Тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 22 March 2023. 2023. P. 23—29.
53. News podcasts and the opportunities for publishers - reuters institute digital news report. Reuters Institute Digital News Report. URL: <https://www.digitalnewsreport.org/publications/2019/news-podcasts-opportunities-publishers/#3-compar> (date of access: 01.04.2023).
54. Zhen W.-f., He J.-m. Enlightenment of pay-to-read to information technology industry. 1 June 2022. 2022.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

БОТ ПРИЙМАЛЬНЯ
16 підписників

Прикріплене повідомлення № 4
#24H_LEADERBOARD за 8.4 топ-10 1. @krygaAA - 37 запити 1 | 16 | 4 | 29 2. Igor S - 18 запити 2 | 6 | 1 | 15 3. @lashotut - 15 запити 0 | ...

Перекласти (Українська)

Змінити статус

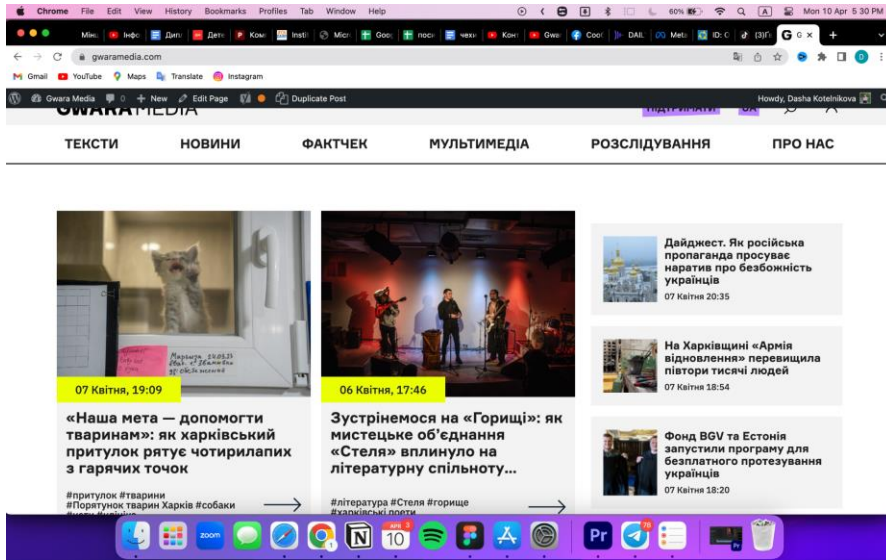
Залишити д...овий коментар

БОТ ПРИЙМАЛЬНЯ
#СТАТИСТИКА запитів на **10.4**
Всього: **75832**
Фейк: 12055
Напівправа: 4073
Відсутні докази: 12089
Правда: 22731
Відмовлено: 17604
Очікує: 497
Автовідмова: 198
Автопідтвердження: 191

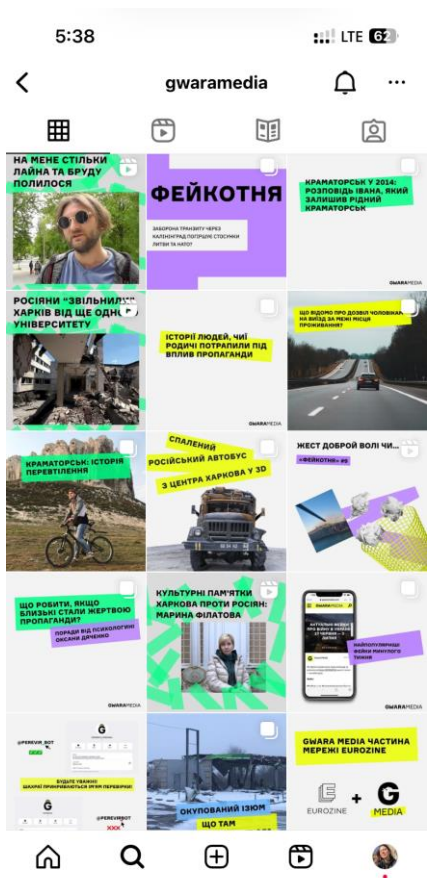
Остання доба:
Всього: 80
Фейк: 5
Напівправа: 5
Відсутні докази: 27
Правда: 17
Відмовлено: 19
Очікує: 7
Автовідмова: 0
Автопідтвердження: 0

Коментувати 8 11:00

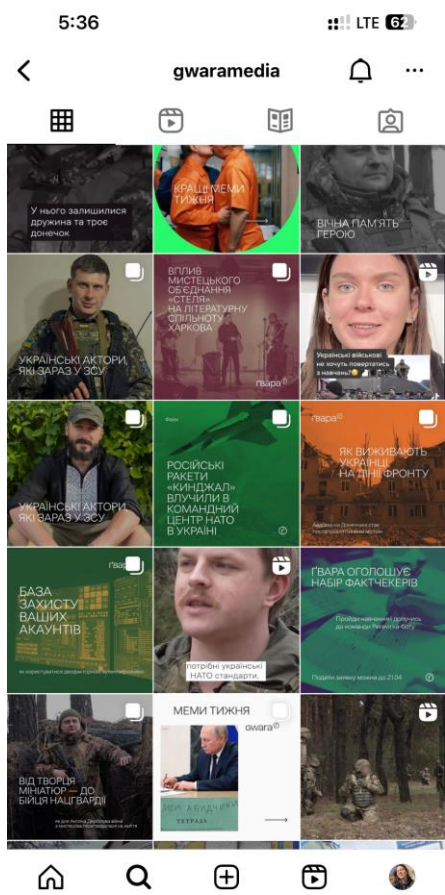
Додаток В

Додаток Г

Додаток Г

Додаток Д

БОТ
ПРИ

БОТ: ПРИЙМАЛЬНЯ

Пересланих повідомлень

Фашик Донецький 1/03/23

Граждане чекісти, ви серйозно?)

#изптувгру

Додаток Е

БОТ
ПРИ

БОТ: ПРИЙМАЛЬНЯ

Пересланих повідомлень

TLk News 28/03/23

В области есть прилёты, предварительно без пострадавших.

Все остальные подробности - от официальных властей.

На данный момент - горизонт чист ☺️

Каналы, которые сидят со своими фейками и лютят желчью в мою сторону- ты все равно не заставишь меня тебя рекламировать 😂

Успокойся маленький)

Додаток Є